Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 299/2018

Suomen Reumaliiton lausunto

Reumaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen, jossa ehdotetaan liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan yhdistämistä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnaksi.

Kannanoton pääkohdat

1. Potilasvahingon valitusaika takaisin kolmeen vuoteen

2. Lautakuntien käsittelijöiden syvä asiantuntemus on tärkeää

3. Potilasvahinkolautakunnan käsittelyajat lyhemmäksi

4. Uudistusta toimeenpantaessa tulee varmistaa vahinkoa kärsineiden avun saanti

5. Sähkömopot mainittava laissa

6. Kannatamme: sähköiset palvelut ja ratkaisutietokanta sekä lautakunnan lääkärijäsenten määrän lisääminen

1. Potilasvahingon valitusaika takaisin kolmeen vuoteen

Hallituksen esityksessä todetaan, että liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan yhdistäminen ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia vahinkoa kärsineiden asemaan tai oikeuksiin. Kuitenkin **potilasvahingon valitusaikaa ollaan lyhentämässä roimasti, mikä Reumaliiton mielestä heikentää oikeuksia.**

Esityksen laissa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta 8§ 1 momentin 2 kohdan mukaan asia voitaisiin jättää käsittelemättä, jos ratkaisusuosituspyyntö ei ole saapunut säädettynä määräaikana lautakuntaan. Laki muuttaisi potilasvahinkojen valitusajan yhteen vuoteen, kun se nykyisin on kolme vuotta. **Reumaliiton mielestä tämä on selkeä huononnus potilasvahinkoja kokeneille ja näkee, että nykyinen kolme vuotta tulee säilyttää.** Vahinkoa kärsineen terveydentilan selkiytyminen saattaa viedä vuosia ja vaatia paljon sopeutumista.

Ymmärrämme tarpeen yhdenmukaistaa virastojen määräaikoja, mutta yhdistäminen ei saa heikentää vahinkoja kokeneiden tilannetta. Näemme, että **ennemmin liikennevahinkolautakunnan valitusaikaa tulisi nostaa kolmeen vuoteen.**

2. Lautakuntien käsittelijöiden syvä asiantuntemus on tärkeää

Reumaliitto huomauttaa, että hallituksen esityksessä käsitellään ristiriitaisesti lautakuntien asiantuntijoiden osaamista. Toisaalta kerrotaan, kuinka yhdistymisen myötä voitaisiin työntekijöitä ”kierrättää”, toisaalta taas kirjoitetaan, kuinka erikoisosaamista vaativaa työ on.

Peräänkuulutamme asiaa käsittelevien henkilöiden asiantuntemusta kyseessä olevaan alaan ja tapaukseen. Se tulee varmistaa mm. riittävällä koulutuksella, perehdytyksellä ja ulkopuolisilla asiantuntijalausunnoilla. Osaaminen liikennevahingoissa ei tarkoita automaattisesti osaamista potilasvahingoissa, joten asiantuntijoiden perusteetonta siirtelyä tulee välttää.

Valtaosa liikenne- ja potilasvahinkoasioiden korvauskiistoista vakuutuslaitosten kanssa ratkaistaan lopullisesti näissä lautakunnissa. Niiden **toiminnan ja ratkaisujen laatu on erittäin tärkeää tuhansien suomalaisten oikeusturvan kannalta.**

3. Potilasvahinkolautakunnan käsittelyajat lyhemmäksi

Potilasvahinkolautakunnan keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2018 oli noin 10 kuukautta. **Reumaliiton mielestä käsittelyaika on liian pitkä vahinkoa kärsineen ihmisen kannalta,** joka joutuu ikävässä tilanteessa odottamaan todella pitkän ajan ratkaisuaan. **Resursseja tulisi kohdentaa käsittelyajan lyhentämiseksi.**

4. Uudistusta toimeenpantaessa tulee varmistaa vahinkoa kärsineiden avun saanti

Reumaliitto ei sinänsä näe ongelmaa lautakuntien yhdistämisessä hallinnollisesti, mutta jättää varsinaisen näkemyksenannon virastoille itselleen.

Koemme kuitenkin uudistuksen nivelvaiheen riskinä vahinkoa kärsineille. Henkilöstölle muutos aiheuttaa aina huolta, epävarmuutta sekä stressiä ja vaatii sopeutumista. Ihmisten tulee myös tänä aikana saada luotettavaa apua.

Yhdistymisestä tavoitellut hyödyt tulevat vasta muutaman vuoden päästä, ja sittenkin luultavasti vain, mikäli yhdistyminen hoidetaan käytännön tasolla hyvin. Kahden organisaation yhdistämisessä tulee panostaa avoimeen kulttuuriin. Kilpailu- tai kyräilyasetelma ei johda muuta kuin työolojen heikentymiseen ja sitä kautta vahinkoa kokeneiden huonompaan hoitoon.

5. Sähkömopot mainittava laissa

Reumaliitto tukee Vammaisfoorumin esitystä, jossa liikennevakuutuslain 2 luvun 8 §:n 5 alakohtaan tulisi kirjata nimenomaisesti sähkömopot vammaisten liikkumisapuvälineinä

Liikennevakuutuslain 2 luvun 8 §:n 5 alakohdan sanamuotoa tulisi täsmentää siten, että vammaisten henkilöiden liikkumisapuvälineinä toimivat sähkömopot mainitaan nimenomaisesti säännöksessä. Mikäli tämä olisi lakiteknisesti mahdotonta, niin vaihtoehtoisesti lain perusteluihin on kirjoitettava kuvaus vammaisten henkilöiden sähkömopojen kuulumisesta liikennevakuutusjärjestelmän piiriin.

Käytännössä Liikennevakuutuskeskus näyttää tehneen tulkinnan, että vammaisten henkilöiden käytössä olevat sähkömopot olisivat kokonaan liikennevakuutusjärjestelmän ulkopuolella, eikä sillä olisi vahinkotapahtumasta korvausvastuuta. Vakiintuneen korvauskäytännön perusteella on kuitenkin korvattu sähkömopojen aiheuttamat henkilö- ja esinevahingot vakuutuksesta eli ne ovat kuuluneet vakuutusjärjestelmään tälläkin perusteella.

Lainsäätäjä ei ole tuonut esiin missään lain perusteluissa (LiVM 4/2016 vp HE 123/2015 vp), että sähkömopot tulkitaan lain soveltamisalan ulkopuolelle kuuluviksi liikkumisen välineiksi: ”Valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esille tuoduin perustein 1. lakiehdotukseen muutoksia, joiden perusteella nämä monien vammaisten jokapäiväisen liikkumisen kannalta välttämättömät apuvälineet saadaan liikennevakuutusjärjestelmän piiriin.”

6. Kannatamme: ratkaisutietokanta ja sähköiset palvelut sekä lautakunnan lääkärijäsenten määrän lisääminen

Esityksen laissa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta 1 § 2 momentissa säädetään lautakunnalle velvollisuus tiedottaa toiminnastaan ja ratkaisukäytännöstään liikenne- ja potilasvahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämiseksi. Velvollisuus tiedottaa toiminnasta ja ratkaisukäytännöstä on potilasvahinkoasioiden osalta uusi. **Reumaliitto pitää asiaa erittäin hyvänä parannuksena vahinkoa kärsineen kannalta.**

Ratkaisutietokannalla voi olla ratkaiseva merkitys siinä, viedäänkö asiaa eteenpäin. Se ja muu tiedottaminen selventävät tapauksia ja lisäävät lautakuntien toiminnan läpinäkyvyyttä.

Sähköiset palvelut ovat tätä päivää, ja niihin tulee panostaa. Ne helpottavat, nopeuttavat ja yksinkertaistavat monien asiointia. Reumaliittoon on tullut viestejä potilasvahinkolautakunnan prosessin työläydestä. Kaikki asiaa helpottavat toimet ovat tervetulleita kuten ohjeistusten parantaminen, mutta myös sähköisen asioinnin lisääminen, jota esityksessä kaavaillaan.

Samaan aikaan tulee kuitenkin varmistaa, että myös sähköisiä palveluita käyttämättömät ihmiset saavat palvelut helposti. **Esityksessä on onneksi otettu tämä hyvin huomioon**.

Hyvää esityksessä **Reumaliiton mielestä on myös lautakunnan lääkärijäsenten määrän lisääminen.** Työmäärän pysyminen mahdollisimman kohtuullisena tarkoittaa myös laadukkaampia päätöksiä ja siten parempaa oikeusturvaa vahinkoa kärsineille.

Potilas- tai liikennevahingon kokeneet ihmiset elävät vaikeassa tilanteessa. Tällöin luottamus järjestelmään ja sieltä saatu tuki asian käsittelemiseen ovat ensiarvoisen tärkeitä. Olemme saaneet palautetta epäreiluuden kokemuksista. **Toivottavasti edellä mainitut parannukset osaltaan lisäisivät ihmisten luottamusta ja oikeudenmukaisuuden tunnetta järjestelmää kohtaan.**

Helsinki, 29.1.2019

Maria Ekroth
toimitusjohtaja
puh. 040 707 9114
maria.ekroth@reumaliitto.fi

Miranna Seppälä-Saukkonen
sosiaali- ja terveyspolitiikan asiantuntija
puh. 044 7680 448
miranna.seppala@reumaliitto.fi

Reumaliitto on vuonna 1947 perustettu kansanterveys-, liikunta-, potilas- ja vammaisjärjestö. Reumaliitto edustaa reumaa ja muita tuki- ja liikuntaelinsairauksia sairastavia Suomessa. Liittoomme kuuluu 38 000 jäsentä yhteensä 154 jäsenyhdistyksestä ympäri Suomea.